

Projekcija prihoda državnog proračuna u Hrvatskoj: zašto nastaju greške?

STRUČNI RAD

Sandra Švaljek*

Sažetak

Ovaj rad daje osvrt na projekcije prihoda i rashoda državnog proračuna u Republici Hrvatskoj i njihovu točnost mjerenu odstupanjem od naplaćenih prihoda i ostvarenih rashoda državnog proračuna. Greške u projekcijama se potom pokušavaju objasniti unutar okvira koji pruža suvremena politička ekonomija. Analiza fiskalnih projekcija pokazuje da su prosječne greške u procjeni prihoda i rashoda razmjerno male, kao i da je točnost fiskalnih projekcija sadržanih u rebalansima proračuna veća nego u originalnim planovima. Nadalje, uočava se da u prosjeku originalni proračuni podcjenjuju prihode, dok ih rebalansi precjenjuju. Veći pesimizam u pogledu očekivane visine prihoda kod originalnih proračuna mogao bi se objasniti oprezom zbog značajne neizvjesnosti, ali i strateškim korištenjem projekcija u svrhu obuzdavanja prekomjernog rasta državne potrošnje. Usporedba projekcija u godinama održavanja parlamentarnih izbora s onima u svim ostalim godinama pokazuje da su vlade prije izbora sklone manjem podcjenjivanju poreznih prihoda i većem podcjenjivanju državnih rashoda nego u godinama kada izbora nema.

Ključne riječi: proračun, projekcije državnih prihoda, Hrvatska

JEL klasifikacija: E62, H68

* Sandra Švaljek, viša znanstvena suradnica, Ekonomski institut, Zagreb, Hrvatska, e-mail: sšvaljek@eizg.hr.

1. Uvod

Ovaj rad sadrži osvrt na projekcije prihoda i rashoda državnog proračuna u Republici Hrvatskoj i njihovu točnost mjerenu odstupanjem od naplaćenih prihoda i ostvarenih rashoda državnog proračuna. Greške u projekcijama se potom pokušavaju objasniti unutar okvira koji pruža suvremena politička ekonomija. Zbog razmjerno malog broja godina za koje se mogu ocjenjivati projekcije prihoda državnog proračuna, rezultate ovdje provedene analize treba uzimati s nužnim oprezom. Ipak, oni mogu upućivati na opća svojstva dosadašnjeg načina planiranja državnog proračuna koje se provodilo unutar Ministarstva financija.

Rad je primarno posvećen projekcijama proračunskih prihoda, budući da ostvariva razina proračunskih prihoda, po prirodi stvari, u najvećoj mjeri određuje planiranu visinu proračunskih rashoda. Ipak, u prilogu se također daju i analiziraju projekcije proračunskih rashoda i njihovo odstupanje od ostvarenih rashoda. Naime, pokazalo se da proračunski rashodi u velikoj mjeri reagiraju na revizije projekcija proračunskih prihoda tijekom godine, što znači da oni nisu egzogene veličine. U cijelom prilogu se analiziraju prihodi i rashodi državnog proračuna, odnosno države u najužem obuhvatu. Dva su razloga tome. Prvo, podatke o projekcijama i ostvarenju državnog proračuna lakše je prikupiti i usporediti nego projekcije prihoda i rashoda države u širem obuhvatu, tj. konsolidirane središnje države, koja obuhvaća i izvanproračunske fondove, ili konsolidirane opće države, koja obuhvaća i jedinice lokalne i regionalne (područne) samouprave. Drugo, projekcije prihoda i rashoda državnog proračuna obično čine osnovu za projekcije prihoda i rashoda izvanproračunskih fondova i nižih razina državne vlasti. Stoga se može pretpostaviti da ono što vrijedi za projekcije državnog proračuna, vrijedi i za projekcije proračuna države u širem smislu.

Nakon uvodnog dijela, u drugom se poglavlju opisuje politekonomsko gledanje na fiskalne projekcije i razloge odstupanja između projiciranih i stvarnih proračunskih prihoda. U sljedećem se poglavlju prikazuju projicirane veličine proračunskih prihoda i rashoda te analiziraju odstupanja projekcija od ostvarenih veličina u razdoblju od 1995. do 2008. godine. Daje

se i kratki osvrt na odstupanje ostvarenih rashoda od rashoda planiranih državnim proračunom i rebalansom državnog proračuna. Na kraju se navode osnovni zaključci koji slijede iz uvida u projekcije proračunskih prihoda i ostvarenje proračunskih rashoda.

2. Mogući uzroci pogrešaka u projekcijama proračunskih prihoda

Projiciranje proračunskih prihoda i rashoda te greške koje mogu nastati u postupku projekcije moguće je analizirati s gledišta razvoja i primjene prognostičkih tehnika. No, zbog značaja ovih projekcija za ukupnu makroekonomsku stabilnost, utjecaj države na gospodarstvo, kao i za političke ishode, također je vrlo zanimljivo promatrati kako na fiskalne projekcije i njihovu točnost utječe tip institucije koja ih priprema, političko okruženje u kojem se one donose, faza gospodarskog i političkog ciklusa i slično. Takvo sagledavanje svojstveno je suvremenoj političkoj ekonomiji koja, koristeći standardne ekonomske analitičke alate, empirijski istražuje međudjelovanje institucija, politike i gospodarskog sustava te, u skladu s teorijom javnog izbora, izučava ekonomske motive za donošenje političkih odluka (Müller, 1987; Drazen, 2000).

Vezano uz projiciranje proračunskih prihoda i rashoda, nalazi politekonomskih istraživanja pokazuju da projekcije prihoda mogu namjerno podcjenjivati stvarne prihode ako postoji nesigurnost u pogledu budućih kretanja. Niži planirani porezni prihodi tada limitiraju moguće rashode te služe kao preventivna štednja, odnosno osiguranje od nastanka proračunskog manjka (Auerbach, 1999; Danninger, Cangiano i Kyobe, 2005). Pristranost «na dolje» u procjenjivanju također može biti rezultat namjere nositelja fiskalne politike da ograniči proračunsku potrošnju i provede fiskalnu konsolidaciju, čemu može pridonijeti i projekcija koja je pesimističnija od objektivne (Auerbach, 1999; Kyobe i Danninger, 2005). Tu dolazi do izražaja dvostruka narav fiskalnih projekcija. S jedne strane, one bi trebale, na osnovi svih dostupnih informacija, pružiti što točniju

ocjenu budućih proračunskih prihoda, a s druge strane, ulazeći u politički proces, mogu biti instrument vođenja proračunske politike.

Oba razloga za podcjenjivanje državnih prihoda podrazumijevaju dobronamjernost državnih institucija koje se bave izradom fiskalnih projekcija. No, podcjenjivanje državnih prihoda može proizići i iz «nepoštenog» ponašanja države, odnosno njezine namjere da iskoristi povlašteni položaj u pogledu informiranosti u odnosu na ostale subjekte te da ostvari određene političke ciljeve (Danninger, Cangiano i Kyobe, 2005). Vlada, primjerice, može imati namjeru potrošiti više nego što to želi unaprijed obznanimi. To može učiniti tako da u očekivanju visokih poreznih prihoda izradi projekciju koja će podcijeniti njihovu visinu, pa planira rashode u skladu s takvim prihodima. Nakon što doista počne prikupljati visoke iznose poreza, vlada može, mimo donesenog plana i bez procesa političkog usuglašavanja, početi trošiti cjelokupni iznos prikupljenog poreza, a da javnost o tome nije obaviještena jer se informacije o ostvarenju proračunskih prihoda i rashoda objavljuju s određenim vremenskim odmakom. Vlada povećanu potrošnju, potom, lako može «legalizirati» i obrazložiti višim prikupljenim prihodima. Ovakvo, «nepošteno» ponašanje nije moguće ako se očekuju niski iznosi poreznih prihoda (Danninger, Cangiano i Kyobe, 2005).

No, projekcije proračunskih prihoda mogu biti pristrane i «na gore», kada se nerealno visokom procjenom budućih proračunskih prihoda nastoji povećati optimizam kod javnosti i na tržištima te dati poticaj gospodarskoj aktivnosti (Danninger, Cangiano i Kyobe, 2005) ili kada se ambicioznim planovima nastoji utjecati na porast efikasnosti porezne vlasti u prikupljanju poreznih prihoda (Danninger, 2005). Nadalje, pretjerano optimistične procjene proračunskih prihoda mogu, barem kratkotrajno, prikriti probleme države s naplatom poreza i kontroliranjem državne potrošnje te pomoći političarima u odgađanju teških odluka. Takve se namjere onih koji izrađuju porezne projekcije, zbog kratkog vijeka u kojem manipulacije s projekcijama mogu ostvariti željene rezultate, najčešće povezuju s razdobljima neposredno prije političkih izbora. Prikazujući buduće stanje državnih financija boljim nego što ono objektivno može biti, trenutačna vlada, koja ima mogućnost

što je sigurno imalo procikličko djelovanje. Za razliku od toga, u godinama kada su naplaćeni prihodi bili osjetno manji od predviđenih državnim proračunom, rashodi nisu pokazivali takvu fleksibilnost, pa su u četiri od sedam godina u kojima su ostvareni prihodi bili manji od planiranih, iznosi deficita bitno nadmašili prvobitno procijenjene iznose, dok je u jednoj godini (2008.) ostvaren manji višak prihoda nad rashodima od planiranog. Budući da su neke od tih bile godine kada je pad prihoda bio ciklički uvjetovan (1999., 2000. i 2008.), viši iznos deficita, tj. manji iznos suficita, možda se može pripisati i svjesnom (namjernom) anticikličkom djelovanju državne potrošnje.

Tablica 1. **Prihodi i rashodi državnog proračuna, proračun, rebalans i ostvarenje, u mil. HRK***

	Državni proračun		Rebalans državnog proračuna		Ostvarenje državnog proračuna	
	Plan prihoda	Plan rashoda	Plan prihoda	Plan rashoda	Prihodi	Rashodi
1995.	28.631,6	28.631,6	29.672,3	29.805,0	27.980,8	28.696,2
1996.	31.085,3	33.268,3	-	-	31.367,5	31.501,5
1997.	32.955,5	35.792,2	-	-	33.846,1	35.006,3
1998.	37.124,0	39.134,6	44.596,5	44.596,5	43.808,6	42.551,9
1999.	49.047,9	49.047,9	47.908,6	49.334,0	46.356,7	48.878,8
2000.	47.030,1	48.300,0	44.017,7	50.663,7	44.635,7	50.743,5
2001.	49.679,9	49.679,9	55.303,8	58.138,2	53.503,6	57.812,8
2002.	70.217,9	74.614,1	70.217,9	74.434,2	69.869,1	73.369,6
2003.	77.784,0	79.702,1	78.534,0	79.762,5	78.260,0	80.446,6
2004.	81.039,7	84.655,4	82.265,5	83.203,9	80.463,5	83.131,1
2005.	86.357,0	87.322,8	85.570,8	87.633,4	85.653,0	87.857,5
2006.	93.995,5	95.368,3	94.894,6	96.067,4	95.235,6	95.950,0
2007.	103.489,2	103.859,5	108.501,5	108.447,4	108.320,6	108.447,4
2008.	115.611,8	114.691,0	118.051,1	117.326,5	115.772,7	115.292,4

*Napomena: *Zbog metodoloških promjena i promjena u obuhvatu središnje države, čije se financijske transakcije planiraju državnim proračunom i bilježe u izvršenju državnog proračuna, prikazani se iznosi u različitim godinama ne mogu izravno uspoređivati.*

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske (dostupno na: <http://www.mfin.hr>).

No, kako ovdje predmet razmatranja nisu samo visina i kretanje iznosa prihoda i rashoda, posebna će se pozornost obratiti točnosti fiskalnih procjena. Već na osnovi apsolutnih iznosa prihoda i rashoda državnog proračuna planiranih proračunom, i ostvarenja proračuna, uočavaju se u pojedinim godinama nezanemarive razlike. Najveća je razlika između

Tablica 2. Greške procjene prihoda i rashoda državnog proračuna, proračun i rebalans, u %				
	Državni proračun		Rebalans državnog proračuna	
	Plan prihoda	Plan rashoda	Plan prihoda	Plan rashoda
Prosječna greška u cijelom razdoblju	-1,2 ^a	-1,6 ^a	1,5	1,0 ^b
Prosječna greška od 1999.	0,0	-2,2	1,0	0,4
Prosječna greška prema apsolutnoj vrijednosti u cijelom razdoblju	3,4	3,5	1,8	1,2
Prosječna greška prema apsolutnoj vrijednosti od 1999.	2,7	3,0	1,4	0,6
Prosječna greška u godinama s izborima	-0,9	-1,8	2,2	1,0
Prosječna greška u godinama bez izbora	-1,3	-1,5	1,0	0,8
Standardna devijacija grešaka procjene	5,3	4,9	2,1	1,7

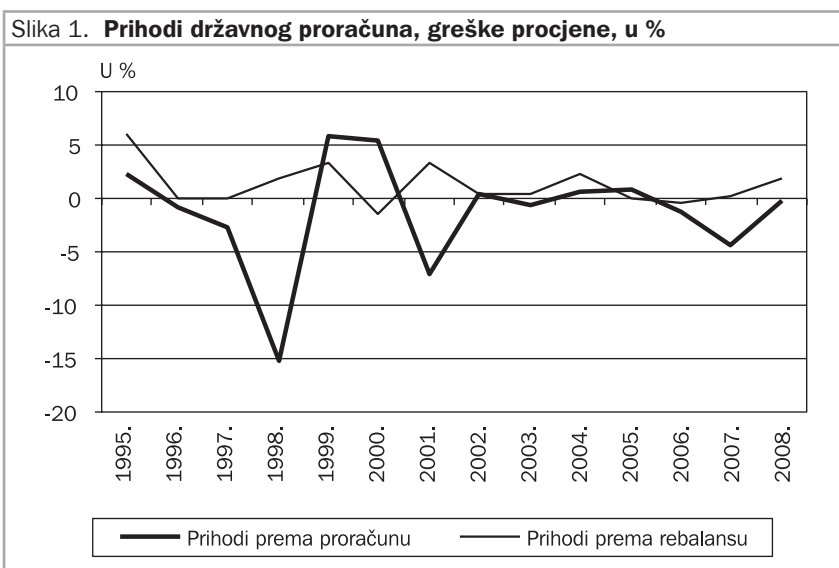
Napomena: Prosječna greška jednaka je 0: ^a na razini 5 posto signifikantnosti; ^b na razini 1 posto signifikantnosti.

Izvor: Izračun autorice na osnovi podataka Ministarstva financija.

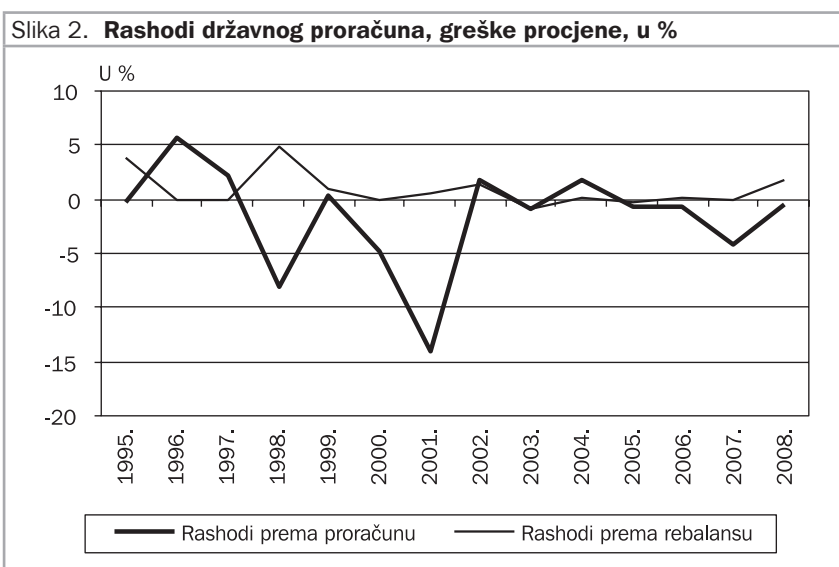
Na osnovi podataka o prosječnoj apsolutnoj greški procjene i standardnoj devijaciji grešaka procjene, može se zaključiti da su greške u procjenama kod rebalansa proračuna u promatranom razdoblju bile manje nego kod originalnih planova. To je, zapravo, logična posljedica činjenice da se rebalans obično donosio u drugoj polovici godine za tekuću godinu, odnosno nakon što su bili poznati podaci o ostvarenju proračuna u većem dijelu godine.

Zanimljivo je primijetiti da rebalans, u pravilu, nije bio povezan samo s točnijim procjenama, već i s procjenama koje su bile osjetno optimističnije od prvobitnih procjena sadržanih u originalnom državnom proračunu. Drugim riječima, dok su više godina prihodi državnog proračuna bili značajno podcijenjeni u originalnim proračunima (npr. 1995., 2001. i 2007. godine), rebalans je u određenim godinama donio preoptimistične procjene prihoda (1995., 1999., 2001., 2004. i 2008.). Originalni plan je značajnije precijenio prihode samo 1999. i 2000. godine, što se može pripisati performansama gospodarstva koje su bile bitno lošije od očekivanih. Veći optimizam u pogledu očekivanih prihoda se odražavao, u pravilu, i na plan rashoda u rebalansu proračuna, tako da niti u jednoj godini rebalansom nisu bili planirani rashodi koji bi značajno podcijenjivali konačno ostvarenu visinu

rashoda. Radi usporedbe, greške fiskalnih projekcija prema originalnom proračunu i rebalansu su grafički prikazane na slici 1. i 2.

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske.

Izvor: Ministarstvo financija Republike Hrvatske.

S obzirom na to da se rebalans obično priprema unutar godine za koju se izrađuje, odnosno u trenutku kada je već prilično jasno kako se naplaćuju porezni prihodi, teško je razumjeti zašto su projekcije proračunskih prihoda u nekim godinama bile nerealno visoke. Nasuprot tome, projekcije prihoda u originalnim proračunima bile su, u prosjeku, vrlo pesimistične. Kao mogući uzroci pesimizma u originalnim projekcijama nameću se oprez u projiciranju proračunskih prihoda ili strateško korištenje proračunskih projekcija.

Oprez u planiranju prihoda za iduću godinu čini se kao razumno objašnjenje prognostičkog pesimizma, tim više što se proračun za narednu godinu najčešće priprema prije isteka tekuće godine, odnosno u razdoblju kada još nije poznato koliki će biti prihodi u tekućoj godini. To znači da je u projekcije prihoda za narednu godinu ugrađena dvostruka neizvjesnost – neizvjesnost u pogledu ovogodišnje naplate poreza i neizvjesnost u pogledu naplate poreza za iduću godinu. U tom smislu, čak i kada bi Ministarstvo financija moglo točno procijeniti stopu rasta implicitne porezne osnovice u narednoj godini kao osnovni input u projekcije prihoda za tu godinu, projekcija prihoda može, u konačnici, značajno odstupiti od stvarno naplaćenih prihoda zbog nepoznate baze za primjenu te stope rasta. U uvjetima neizvjesnosti, racionalnije je planirati nešto niže prihode. Naime, više projekcije prihoda mogle bi za sobom povući veće iznose planiranih rashoda, koje bi, u slučaju slabije realizacije prihoda, bilo mnogo teže smanjivati, nego povećavati u slučaju neočekivano visokih prihoda državnog proračuna.

Osim oprezom, pesimizam u planiranju prihoda mogao bi se objasniti i strateškim korištenjem fiskalnih projekcija za ublažavanje pritiska na porast državnih rashoda. Naime, u Hrvatskoj projekcije poreznih prihoda izrađuje Ministarstvo financija, pa je moguće da se ono «uplete» u izradu konačnih fiskalnih projekcija na način koji, zapravo, pozitivno utječe na blagostanje jer može doprinijeti manjim ambicijama proračunskih

korisnika za povećanjem državne potrošnje i boljoj kontroli nad deficitom, kao i smanjenju nepoželjnog *rent-seekinga*³.

Tezu o strateškom korištenju fiskalnih projekcija bilo bi zanimljivo ispitati usporedbom fiskalnih projekcija ili makroekonomskih projekcija Ministarstva financija s projekcijama analitičara u privatnim tvrtkama ili u neovisnim istraživačkim institucijama kako bi se utvrdilo postoje li značajna odstupanja između tih projekcija, koja bi mogla upućivati na pristranost projekcija Ministarstva.

Iako se to čini manje vjerojatnim od prethodna dva, motiv podcjenjivanja poreznih prihoda moglo bi se tražiti i u nepoštenom ponašanju državnih institucija koje sudjeluju u pripremi proračuna. Jedan od uzroka pesimističnih projekcija prihoda mogla bi, naime, biti težnja da se javnosti, radi povećanja njezine naklonosti prema državi, pokaže kako će se smanjiti porezno opterećenje mjereno udjelom poreznih prihoda u BDP-u, makar za to objektivno nema razloga ako nije došlo do smanjenja poreznih stopa ili sužavanja poreznih osnovica. Jednom kada se, suprotno takvom neiskrenom predviđanju, prihodi počnu dobro naplaćivati, država može početi trošiti ukupne prikupljene iznose (iako su oni veći od ranije planiranih), a kasnije sve to lako «ozakoniti» rebalansom proračuna. Vrlo je teško donositi zaključke o tome je li se u promatranom razdoblju događalo ovakvo nepošteno ponašanje, a i gotovo da nema načina da se to empirijski istraži i dokaže.

Pogreške u procjeni proračunskih prihoda i rashoda mogu upućivati i na to da su projekcije politički motivirane u smislu da se njima željelo utjecati na ishod izbora, stvarajući privid bolje situacije i mogućnosti veće državne potrošnje.

³ *Rent-seeking je pojam koji je unutar suvremene političke ekonomije popularizirao Gordon Tullock, a označava ponašanje kojim se pojedinci ili određene organizirane skupine, uglavnom lobiranjem, nastoje domoći financijskih koristi ili nekih drugih povlastica, najčešće u obliku povlaštenog položaja u pogledu oporezivanja, dodjele transfera ili regulativnih mjera koje im pogoduju. Time se takvim skupinama, donošenjem za njih povoljnih političkih odluka, transferiraju dobra i usluge bez ikakve naknade.*

Nažalost, tu je hipotezu prilično teško testirati na uzorku od samo četrnaest godina, imajući u vidu da su se u tom razdoblju izbori održavali vrlo često, odnosno u čak sedam godina (tablica 3). No, ako se pođe od pretpostavke da su parlamentarni izbori na projekcije prihoda mogli utjecati bitno više nego drugi izbori (lokalni, predsjednički ili nekada županijski), analizom se fiskalnih procjena za godine održavanja parlamentarnih izbora ipak mogu donijeti neki zaključci.

Tablica 3. **Godine održavanja parlamentarnih, predsjedničkih, lokalnih i županijskih izbora**

	1995.	1996.	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.
Parlamentarni izbori	x					x			x				x		
Predsjednički izbori			x			x					x				
Lokalni izbori			x				x				x				x
Županijski izbori			x												

Izvor: Državno izborno povjerenstvo Republike Hrvatske (dostupno na: <http://www.izbori.hr>).

Kao što je vidljivo iz tablice 2, u projekcijama prihoda sadržanim u originalnim državnim proračunima, pesimizam je manje izražen u izbornim godinama nego u godinama kada se ne održavaju parlamentarni izbori (iz izračuna je ovdje izuzeta 2000. godina za koju je proračun donesen tek nakon izbora održanih početkom te godine), dok je kod rebalansa proračuna optimizam izraženiji također u izbornim godinama nego u godinama bez izbora⁴. S druge strane, kod projekcija se rashoda pokazalo da su originalnim proračunima u izbornim godinama one pesimističnije nego u godinama bez izbora, dok kod rebalansa nema bitnih razlika u pogledu optimizmu između izbornih godina i godina bez izbora. Iz ovih izračuna moglo bi se zaključiti da vlade koje uoči izbora pripremaju državni proračun žele ostaviti dojam kako je stanje gospodarstva solidno i kako će se, zahvaljujući tome, a implicitno i uspjesima vlade, prikupiti zadovoljavajući iznos prihoda. Istodobno, te vlade najprije projekcijama nastoje obuzdati pretjerani porast državne potrošnje kako bi pokazale da kontroliraju stanje javnih financija, ali očito, na kraju, u žaru predizborne

⁴ Valja napomenuti da su rebalansi državnog proračuna u izbornim godinama prethodili izborima.

Odstupanja ostvarenih rashoda od državnog proračuna i rebalansa pokazuju da su ostvareni rashodi bili u prosjeku 2 posto veći od rashoda planiranih originalnim državnim proračunom, ali 1 posto niži od rashoda predviđenih rebalansom državnog proračuna⁵ (tablica 4). Prosječna odstupanja visine ostvarenih od planiranih rashoda nisu značajna ni kada se ostvareni rashodi usporede s državnim proračunom ili rebalansom državnog proračuna. No, vidljivo je da stvarni rashodi premašuju rashode predviđene originalnim proračunom, dok, nakon što se rebalansom u pravilu planiraju rashodi veći od onih iz originalnog proračuna, stvarni rashodi ostaju u prosjeku niži od rashoda planiranih rebalansom proračuna.

Odstupanja ostvarenih od planiranih rashoda u izbornim godinama i u godinama bez izbora nisu bitno različita.

Tablica 4. Odstupanja ostvarenih rashoda u odnosu na državni proračun i rebalans, u %		
	Odstupanje ostvarenih rashoda u odnosu na:	
	Državni proračun	Rebalans državnog proračuna
Prosječno odstupanje u cijelom razdoblju	1,9 ^a	-1,0 ^a
Prosječno odstupanje od 1999.	2,5	-0,4
Prosječno odstupanje prema apsolutnoj vrijednosti u cijelom razdoblju	3,7	1,2
Prosječno odstupanje prema apsolutnoj vrijednosti od 1999.	3,2	0,6
Prosječno odstupanje u godinama s izborima	1,9	-1,0
Prosječna greška u godinama bez izbora	1,9	-0,8
Standardna devijacija prosječne greške	5,4	1,7

*Napomena: Prosječna greška jednaka je 0: ^a na razini 5 posto signifikantnosti.
Izvor: Izračun autorice na osnovi podataka Ministarstva financija.*

4. Zaključci

Na osnovi promatranja točnosti fiskalnih projekcija u proteklih petnaest burnih godina, bilo bi vrlo hrabro donositi jake zaključke. Čak i kada se može činiti da smo uočili neki obrazac u kretanju prognostičkih grešaka ili pronašli uzrok nastanka određene greške, jednako tako može biti da smo

⁵ Ovdje je odstupanje rashoda od planiranog iznosa izračunato kao razlika između ostvarenog iznosa rashoda i planiranog iznosa rashoda, izražena kao udio u planiranom iznosu rashoda.

bili u krivu i da su greške, njihov smjer i veličina proizvod čiste slučajnosti, nenamjernih pogrešaka te neizvjesnosti i manjka informacija s kojim su se susrele osobe zadužene za izradu fiskalnih projekcija. Ono na što mogu upućivati analizirane fiskalne projekcije je da su prosječne greške u procjeni prihoda i rashoda razmjerno niske, kao i da je točnost fiskalnih projekcija sadržanih u rebalansima proračuna veća nego u originalnim planovima. Nadalje, projekcije prihoda su kod originalnih proračuna bitno pesimističnije nego kod rebalansa proračuna, odnosno, u prosjeku, originalni proračuni podcjenjuju prihode, dok ih rebalansi precjenjuju. Kada bismo željeli objasniti veći pesimizam kod originalnih proračuna, mogući bi razlog mogao biti veći oprez zbog značajne neizvjesnosti, ali i strateško korištenje projekcija u svrhu obuzdavanja prekomjernog rasta državne potrošnje. Usporedba projekcija u godinama održavanja parlamentarnih izbora s onima u svim ostalim godinama pokazuje da su vlade prije izbora sklone manjem podcjenjivanju poreznih prihoda i većem podcjenjivanju državnih rashoda nego u godinama kada izbora nema.

Literatura

Auerbach, Alan J., 1999, "On the Performance and Use of Government Revenue Forecasts", *National Tax Journal*, 52(4), str. 767-782.

Bağdigen, Muhlis, 2005, "An Empirical Analysis of Accurate Budget Forecasting in Turkey", *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 6(2), str. 190-201.

Danninger, Stephan, 2005, "Revenue Forecasts as Performance Targets", IMF Working Paper, br. 14, Washington, DC: IMF.

Danninger, Stephan, Marco Cangiano i Anette Kyobe, 2005, "The Political Economy of Revenue-Forecasting Experiences from Low-Income Countries", IMF Working Paper, br. 2, Washington, DC: IMF.

Deschamps, Elaine, 2004, "The Impact of Institutional Change on Forecast Accuracy: A Case Study of Budget Forecasting in Washington State", *International Journal of Forecasting*, br. 20, str. 647-657.

Drazen, Allan, 2000, *Political Economy in Macroeconomics*, Princeton, NJ: Princeton University Press.

Državno izborno povjerenstvo RH, <http://www.izbori.hr> (pristupljeno 21. lipnja 2009.).

Kyobe, Anette i Stephen Danninger, 2005, "Revenue Forecasting – How is It Done? Results from a Survey of Low-Income Countries", IMF Working Paper, br. 24, Washington, DC: IMF.

Ministarstvo financija RH, <http://www.mfin.hr> (pristupljeno 21. lipnja 2009.).

Müller, Dennis C., 1987, "The Growth of Government, A Public Choice Perspective", *IMF Staff Papers*, 34(1), str. 114-149.